

BIODIVERSITEIT EN DE STELLING VAN AMSTERDAM

Norbert Daemen

Arda

Adviesbureau voor natuur,
cultuurhistorie en recreatie

BIODIVERSITEIT EN DE STELLING VAN AMSTERDAM

Biodiversiteit is onlosmakelijk verbonden met het landschap en de ontwikkelingen in het landschap!

**Bodem
Klimaat
Dynamiek**

Biodiversiteit

Zee...strand...duinen...binnenduïnbos...strandvlakten...
Water...verlanding...hoogveen...ontginning...polder...
Water...dijken...polders...kleigronden...ontginning...
Veen...ontvenen...dijken...diepe polders...

In welk landschap ligt uw deel van de Stelling van Amsterdam?

BIODIVERSITEIT EN DE STELLING VAN AMSTERDAM

Stelling van Amsterdam is een parasitair landschap!

**Water
Dijken
Dorpen
Wegen**

**Innundatie
Linies
Forten
Gedekte wegen**

Militairen gebruikte het civiele landschap en legden, verscholen, een militair landschap over het bestaande landschap.

Bij aanleg gebruikten de militairen streekeigen materiaal en voerden streekvreemd materiaal aan inclusief de zaadbank.

Wat is er gebruikt? Kalkrijk duinzand of kalkarm zand uit de stuwwal?

BIODIVERSITEIT EN DE STELLING VAN AMSTERDAM

Het landschap rondom de Stelling van Amsterdam verandert!

**Kleinschalig
Dorpen
Wegen**

**Grootschalig
Steden
Snelwegen**

Ruilverkaveling, kunstmest, schaalvergroting, peilverlagingen, verdwijnen kleine landschapselementen, egaliseren, monoculturen...

Aanleg woonwijken, en industrie terreinen, toenemende vraag naar recreatie en groen

Toename infrastructuur, versnippering van het landschap, de Stelling doorbroken

BIODIVERSITEIT EN DE STELLING VAN AMSTERDAM

Het landschap op de Stelling van Amsterdam veranderde langzaam!

Functioneel groen
Minutieus onderhoud

Nieuwe aanplant
Verwildering
Nieuw functioneel

Al het groen had een functie. Aanleg en onderhoud van het groen werd beschreven, gecontroleerd en op de millimeter nauwkeurig uitgevoerd.

Na WOII volgt periode van verwildering, gedoogd landgebruik en vervolgens de koude oorlog/domeinen met nieuwe aanplant en eenvoudig beheer. De stilte en het geheim bewaard.

1979 de stilte doorbroken, Fort Velsen ten prooi aan de sloper!!
Vanaf jaren 80 hernieuwde belangstelling. Op zoek naar een nieuwe Invulling "Behoud door ontwikkeling".

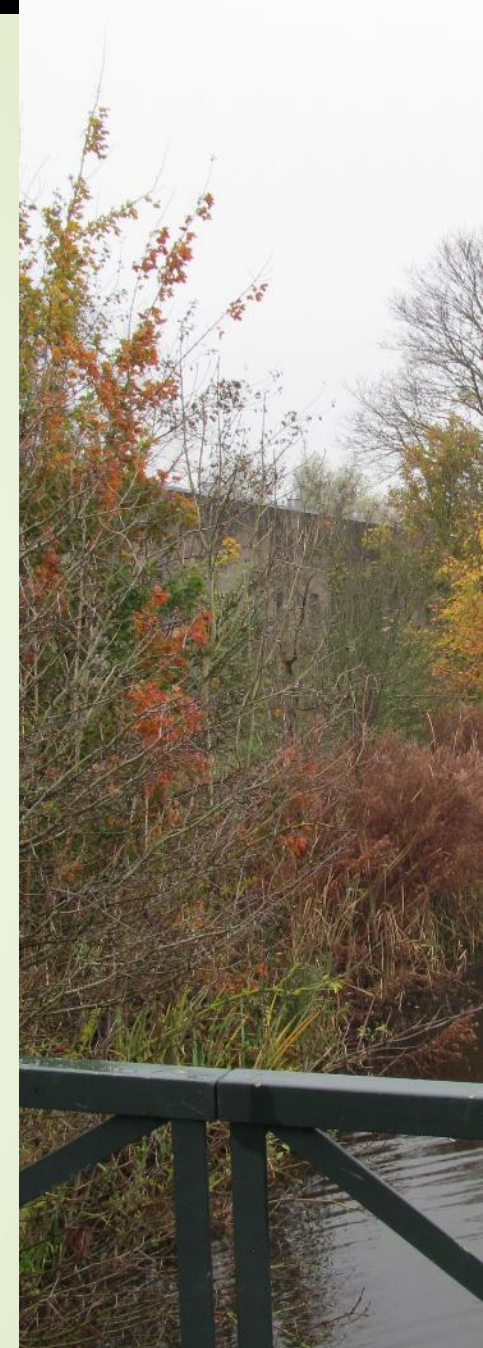

BIODIVERSITEIT EN DE STELLING VAN AMSTERDAM

De Stelling van Amsterdam refugium en verbinder voor plant en dier!

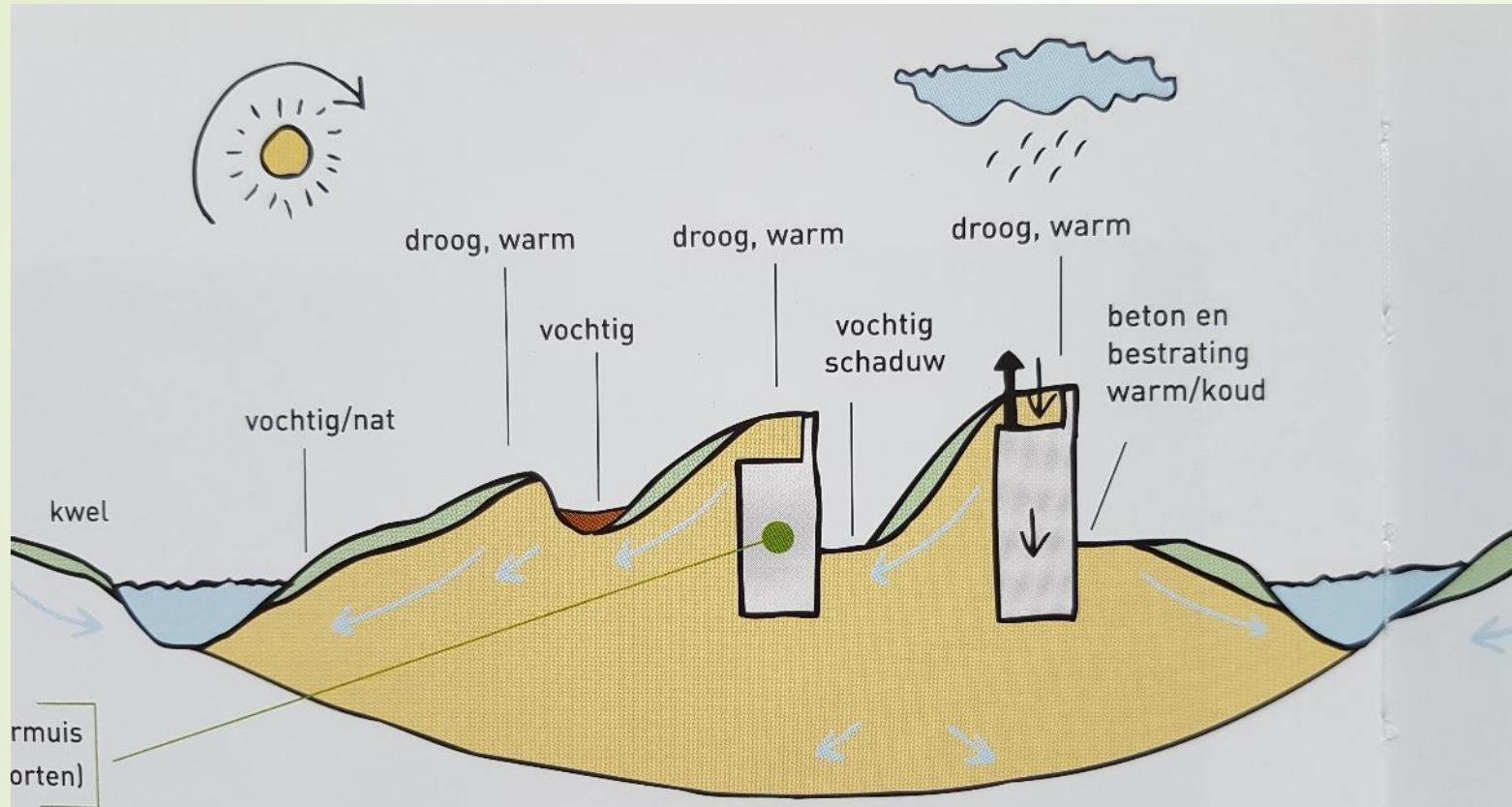
- Kleinschaligheid behouden, forten, dijken en batterijen
- Rust is gebleven, oninteressante overhoeken, art.461 WvS
- Natuurlijke ontwikkeling .... veruïnering ...toename soorten
- Langdurig beheer, weinig bemest, matig begraasd
- Diversiteit bodem, expositie en (grond)water
- Soorten uit de streek, soorten door aanvoer, soorten aanplant/beheer

BIODIVERSITEIT EN DE STELLING VAN AMSTERDAM

De Stelling van Amsterdam Biodivers Groen Kapitaal “Per Exemple”!

BIODIVERSITEIT EN DE STELLING VAN AMSTERDAM

De Stelling van Amsterdam Biodivers Groen Kapitaal “Per Exemple”!

“Wie het kleine .....

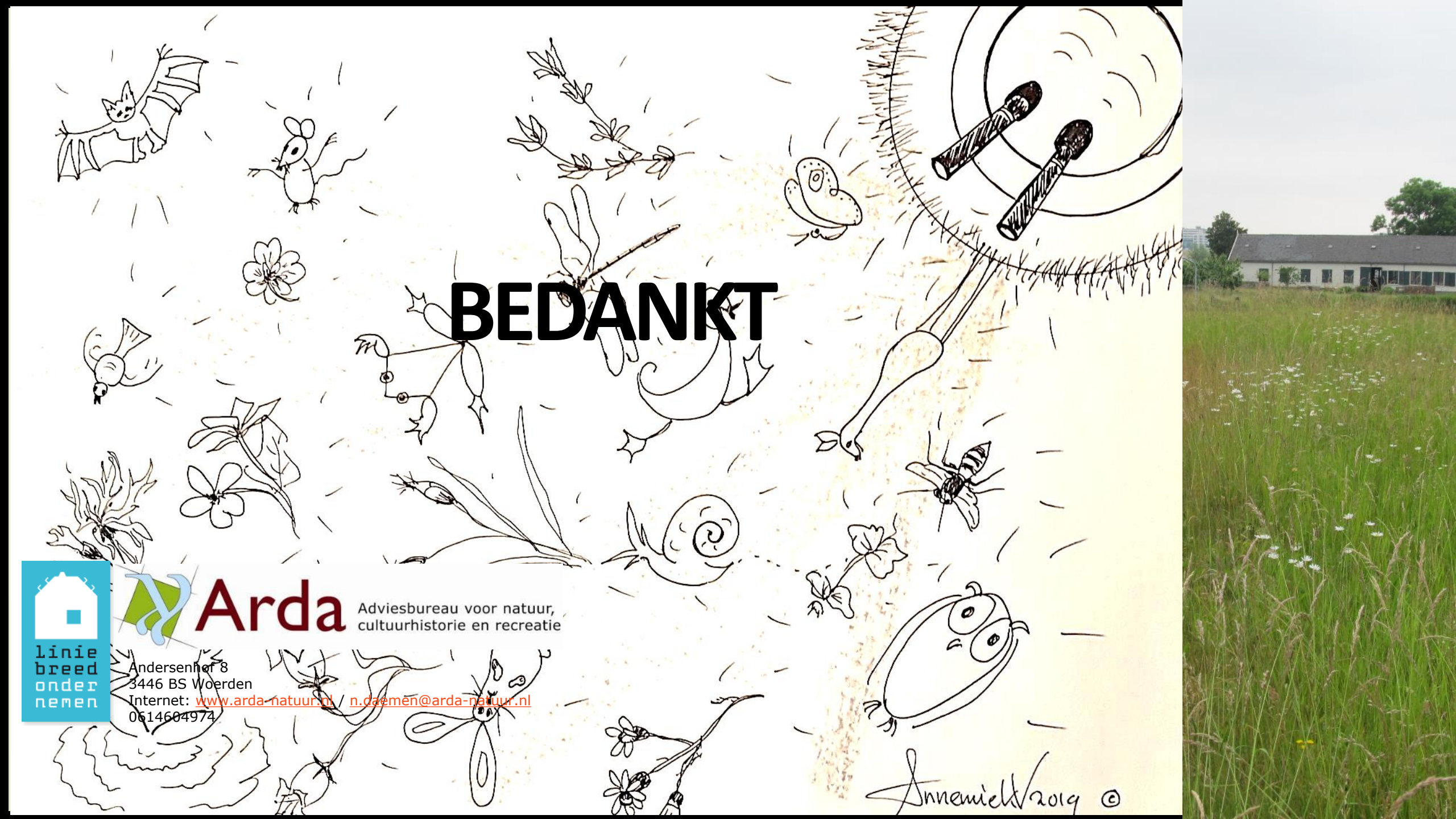
BIODIVERSITEIT EN DE STELLING VAN AMSTERDAM

Hoe behouden we de biodiversiteit op de Stelling van Amsterdam?

- Vastleggen in Omgevingsplannen “een Groene Kringenwet”
- Behoud van biodiversiteit door cultuurhistorisch herstel en beheer
- Accepteer beschermde soorten, plan “op tijd”, grijp je kans
- Maak gebruik van de aanwezige zaadbank, geduld
- Nieuwe functies inpassen aan de hand van aanwezige kwaliteit
- Herstel “SAMEN” de verbindingen in het landschap

BEDANKT

Arda

Adviesbureau voor natuur,
cultuurhistorie en recreatie

Andersenhof 8
3446 BS Woerden

Internet: www.arda-natuur.nl / n.daemen@arda-natuur.nl
0614604974

Innemielt/2019 ©